

Fylkesmannen i Vest-Agder

Miljøvernavdelingen

Saksbehandler: Tor Punsvik
Tlf.: 38 17 66 77

Deres ref.:
Vår ref.: 2012/4134

Vår dato: 10.07.2012
Arkivkode: 442.20

Rovviltnemnda v/ sekretær Anders Braa
(sendes kun elektronisk av saksbehandler)

Innspill til arbeidet med ny Forvaltningsplan for rovvilt i Region 1

Vi viser til brev fra nemnda av 13. juni i år, der det bes om innspill til oppstart av revisjon av Forvaltningsplan for rovvilt i Region 1. Vi har sørget for å distribuere invitasjonen til vårt Kontaktutvalg for rovviltsaker i Vest-Agder og våre kommuner, men så langt ikke sjøl registrert tilbakemeldinger. Det tas sikte på at forvaltningsplanen vil være hovedtema på det møtet i kontaktutvalget som normalt holdes i månedsskiftet november-desember, og at det vil passe for prosessen med forvaltningsplanen å få innspill etter dette møtet.

Fylkesmannens innspill til gjeldende forvaltningsplan.

Forvaltningsplanen er et svært viktig dokument, som både skal være styrende for forvaltningsmyndighetene og gi forutsigbarhet for andre berørte aktører. Det ble gjort et godt forarbeid med den gjeldende forvaltningsplan, så vi anser grunnlaget for å gå steget videre i kvalitetsheving er godt. De endringer som er foretatt i nasjonal rovviltpolitikk anses heller ikke å være av slik karakter at de så langt har gitt vesentlige endringer i den forvaltningspraksis som utøves i regionen.

Endringer i nasjonal rovviltforvaltning av betydning for Region 1

Ut fra fjorårets rovviltforlik er målsetninger knyttet til forvaltning noe liberalisert ved at et større uttak av hannbjørner ønskes tatt ut for å utligne kjønnsbalansen i bestanden – som i dag domineres av hannbjørner. En naturlig konsekvens av dette politiske målet er at terskelen for å ta ut bjørn langt unna binneområdene senkes. Når det gjelder forvaltning av ulv, som vi i Vest-Agder naturlig nok har spesiell fokus på grunnet gjentatte skadeproblemer, så er det sagt at bedre avklaring skal komme i løpet av 2013. Fra 1. juli i år er det også foretatt endringer i forskriftsverket knyttet til nødvergerett som naturlig må tas inn i det nye dokumentet.

Innspill til de enkelte kapitler og avsnitt

Fylkesmannen har innspill til følgende deler av gjeldende forvaltningsplan:

- a) **4. bestandsstatus og biologi.** Vi anbefaler at det tas inn at vi forvalter våre rovdyrbestander i felleskap med naboland, som gjerne har betydelig større deler av bestandene enn Norge. Dette gjelder i særlig grad bjørn og ulv. Så langt tyder analyser fra det etter hvert betydelig antall ulv som har kommet til Agder vært at disse er født i Sverige. Svenskene har nå også anslag på godt over 3 000 bjørn. Målene for svensk rovviltforvaltning vil naturligvis ha stor betydning for tilstrømmingen av streifdyr til Norge – og til Region 1. Levedyktighetsberegninger basert på norske bestandstall er etter vår oppfatning lite relevante.
- b) **4.1 bjørn.** Vest-Agder hadde besøk av bjørn i 2011, som tross kun et dokumentert skade ble antatt å ha tatt et betydelig antall bufe da tapsandelen på voksne søyer var høyt i tilgrensende områder.

- c) *4.3 Ulv.* Det har blitt registrert ulv ved en rekke anledninger i Vest-Agder de seinere år. I 2010 ble omfattende skader påvist og ulv felt, og også i inneværende sesong er skade av ulv påvist og i tidligere år er det særlig fra midtsommer og utover høsten skader har blitt påvist. Siden ulven er en sentral art i skadesammenheng vil vi anbefale at forvaltningsplanen presenterer skadeproblematikken grundigere enn tilfelle var i foreliggende dokument. Vi vil anbefale at SNO bes lage en tabellarisk oversikt over meldinger/ forekomster / skader de seinere år, så kan vi lage oversikter knyttet til erstatningsproblematikken.
- d) *4.4. Gaupe.* De siste par sesonger synes gaupebestanden å ha økt i Vest-Agder, og siste jakt sesong ble 3 individer felt. For 2011 ble det også registrert en familiegruppe i Vest-Agder. Gaupa har imidlertid i beskjedent omfang blitt påvist som skadevolder på bufe.
- e) *4.5. Kongeørn.* I løpet av de seinere år er det utarbeidet en forholdsvis detaljert rapport over forekomstene av kongeørn i Region 1, som vil være av stor nytte for forvaltningen. Men fremdeles er kunnskapen om kongeørna som skadegjørere på bufe beskjeden, og dermed også muligheten til gjennom aktiv forvaltning å forebygge og redusere slike skader. Fylkesmannen vil anbefale at forvaltningsplanen legger føringer for at slik kunnskap mer aktivt framskaffes gjennom sammenstilling fra ROVBASE, litteratur og initierte studier i regionen i tida framover.
- f) *5.2. Tap av bufe til freda rovvilt.* Som et supplement til de undersøkelser med dødspeileprosjekter som framgår på side 25 kunne nevnes undersøkelser foretatt i grensetraktene mellom Vest-Agder og Rogaland i 2006 og undersøkelser i regi av Universitetet i Oslo i deler av Vest-Agder (Åseral) og Aust-Agder (Bygland og Evje-Hornnes) i 1996. I sistnevnte stod freda rovvilt for ca. 1/3 av tapene.
- g) *6.2. Økonomiske virkemidler.* Når det gjelder bruk av FKT-midler er vår erfaring at det er noen typer tiltak som ser ut til å peke seg ut som aktuelle i Region 1 og disse bør etter vår oppfatning omtales i forvaltningsplanen.
- a. *Tidlig avdekking av skadeforhold og økt innsikt i tapsforhold.* Store deler av beiteområdene i Vest-Agder har et landskap som gjør det vanskelig å spore opp dødt bufe, som dessuten omsettes raskt. Innsynet i de totale tapsforholdene er derfor svært beskjedent. Det er ønskelig av både hensyn til bufeholdet og rovviltforvaltningen å øke dette innsynet. I år har det i fylket blitt gjort forsøk på å etablere et kadaverhundmiljø til å bedre innsynet, men uten tilslag så langt. Temaet vil imidlertid bli fulgt opp framover.
 - b. *Felling av skadegjørere.* Felling av skadegjørende rovvilt er gjerne svært ressurs- og kompetansekrevende. Rovviltforskriftens §9a åpner for å dekke innsats til interkommunale skadefellingslag og et slikt ble etablert i samarbeid mellom Arbeidsutvalget for kommunal viltforvaltning og fylkesmannen i 2011. Avtale om vertskapsrolle for skadefellingslaget er nå inngått med Åseral kommune.
 - c. *Tidlig nedsanking og ekstraordinært tilsyn i særlig utsatte skadeområder.* Dette er tiltak som i liten grad har vært søkt eller bevilget i Vest-Agder, men som kan ha høy aktivitet og som det derfor være planlagt mulighet for.

Når det gjelder den nasjonale bevilgning til FKT-tiltak i Region synes vi disse er svært beskjedne sett i forhold til bufeholdets posisjon og behovet for rovviltberedskap. Det er viktig at rovviltneimnda aktivt synliggjør region 1 sitt økonomiske behov overfor de sentrale bevilgningsmyndigheter.

- h) *6.4. Informasjon og kommunikasjon.* Nyere informasjonsmedier har kommet, ikke minst ROVVILTPORTALEN og ROVDATA som viktige kilder til løpende kunnskap. Når det gjelder regional kommunikasjon synes vi det er naturlig å nevne at eksempelvis Vest-Agder gjennom mange år har høstet positiv erfaring med 2 ganger årlig å samle Kontaktutvalget for rovviltsaker i Vest-Agder, og bruke dette forumet til aktivt å spre kunnskap og synspunkter ut til og mellom de ulike involverte miljøene. Fylkeskommunen dekker kostnadene med avholdelse av møtene, fylkesmannens miljøvernavdeling holder sekretariat og de enkelte deltakende organisasjoner/etater dekker egen reise. Som støtte for nemndsmedlem i fylket anses dette å være et viktig forum.
- i) *8.1.3 Ulv.* Ulv har forekommet langt vanligere i Vest-Agder enn i øvrige deler av Region 1. Agderfylkene har generelt hatt langt flere skadesituasjoner enn omliggende fylker, og siden disse ofte har opptrådd i grensetraktene mellom Agderfylkene har dette betinget tett samarbeid på tvers av Region 1 og Region 2 om så vel skadefelling som lisensjakt. I foreliggende forvaltningsplan står det at det er uaktuelt å gi anledning til lisensfelling av ulv. Denne formuleringen må endres da lisensfelling på ulv er et svært aktuelt virkemiddel, spesielt i perioder utenfor beitesesongen da det kan være vanskelig å utstede skadefellingstillatelse. Det er viktig at forvaltningsplanen synliggjør den store utfordring det er å felle skadegjørende ulv (og andre store rovpattedyr) i beitesesongen, og vansker med å få aksept for å felle disse de sporsnøsituasjoner felling gjerne betinger, siden beitesesongen er avsluttet.
- j) *8.1.4 Bjørn.* Som under punktet over står det i gjeldende forvaltningsplan at lisensjakt på bjørn ikke er aktuelt. Dette er et aktuelt virkemiddel som ble benyttet i Vest-Agder så seint som 2011. Rovviltforliket innebærer et hardere uttak av hannbjørner for å oppnå jammere kjønnssammensetning i den norske bestanden. I vår rovviltregion er det ikke forventet at binner opptrer, og terskelen for å ta ut bjørn under lisensjakt og skadefelling bør derfor være lav.
- k) *8.1.5 Kongeørn.* Fylkesmannen kan etter rovviltforskriftens § 12 gi skadefellingstillatelse på kongeørn. Siden 2009 er det på landsbasis søkt 8 skadefellingstillatelser på kongeørn, hvorav 3 er innvilget. Forvaltningsplanen bør klargjøre kriteriene og forutsetningene for at skadefellingstillatelser kan gis, slik at en mest mulig lik forvaltningspraksis nyttes hos fylkesmennene. I Vest-Agder har fylkesmannen for øyeblikket en slik søknad til behandling, og vi ser hvilken kompleksitet av problemstillinger saksbehandlingen innbefatter. Under mål ber vi om at kunnskap om kongeørn også innbefatter arten som skadegjør på bufe.
- l) *8.2. Differensiert forvaltning.* I den foreliggende forvaltningsplan vises det til prioritering av arter som jerv og gaupe, og fylkesmannen savner omtale av ulven som en art som regelmessig opptrer i Vest-Agder og utgjør en stor forvaltningsmessig utfordring.
- m) *8.4. Forebyggende og konfliktdependende tiltak.* Vi viser til våre merknader under pkt. 6.2 og vil igjen framheve tiltak som avdekking av skadesituasjoner og –omfang og felling av skadegjørende individ og savner en utdyping/ konkretisering av disse tiltakene. I Vest-Agder har vi lagt ned betydelig innsats i år i å få etablert et kadaverhundmiljø da vi tror slike ekvipasjer kan gi verdifulle bidrag til å avdekke de store mørketallene i generelt tap på beite, og særlig avdekke skadesituasjoner tidlig og omfanget av slike.
- n) *8.6. Skadefelling.* Vi viser til det vi allerede har påpekt under punktene 8.1.3, 8.1.5 og 8.4.

Dette var innledende innspill til revisjonsarbeidet, og vi imøteser det viktige arbeidet som kommer med stor interesse. Lykke til og ha en god sommer!

Med hilsen

Ørnulf Haraldstad (e.f.)
miljøverndirektør

Tor Punsvik
viltforvalter

Kopi sendt som e-post av saksbehandler:

Fylkesmennene i Rogaland, Hordaland og Sogn & Fjordane v/ viltforvalter
Kontaktutvalget for rovviltsaker i Vest-Agder